

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРАХУНКУ СТВОРЕНИХ РОБОЧИХ МІСЦЬ В ЕКОНОМІЦІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

© 2017 КОЖЕМ'ЯКІНА С. М., МАЗУРОВ С. А.

УДК 331

Кожем'якіна С. М., Мазуров С. А. Методичні підходи до розрахунку створених робочих місць в економіці: порівняльний аналіз

Метою даної статті є дослідження існуючих вітчизняних та іноземних методик моніторингу створення робочих місць в економіці, встановлення основних їх функцій, переваг і недоліків для обґрунтування нової інформаційної та аналітичної бази, що сприятиме формуванню єдиних підходів до аналізу, оцінювання та інтерпретації макроекономічних параметрів, що характеризують даний процес. Встановлено суперечності в процесі використання сучасної методики моніторингу створення нових робочих місць в Україні. За результатами дослідження визначено практично повну невідповідність цілей та завдань української методики стосовно її суті та змісту. Зарубіжна методика використовує різноманітні підходи та має набагато ширший інструментарій. Зроблено висновок, що існуюча в даний час система статистичної звітності не дозволяє проводити оцінку інтенсивності створення і ліквідації робочих місць в промисловості, що є недопустимим під час формування оновленої інноваційно-інвестиційної та соціально-економічної політики України.

Ключові слова: методика, процес створення робочих місць, високопродуктивні робочі місця, додана вартість, моніторинг, продуктивність праці, порівняльний аналіз, заробітна плата.

Формул: 7. **Бібл.:** 8.

Кожем'якіна Світлана Миколаївна – доктор економічних наук, доцент, завідувачка кафедри теоретичної та прикладної економіки, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України (вул. Нововокзальна, 17, Київ, 03038, Україна)

E-mail: svekoz2017@ukr.net

Мазуров Сергій Анатолійович – аспірант, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України (вул. Нововокзальна, 17, Київ, 03038, Україна)

E-mail: ayreon85@ukr.net

УДК 331

UDC 331

Кожем'якіна С. М., Мазуров С. А. Методические подходы к расчету созданных рабочих мест в экономике: сравнительный анализ

Целью данной статьи является исследование существующих отечественных и зарубежных методик мониторинга создания рабочих мест в экономике, установление основных их функций, преимуществ и недостатков для обоснования новой информационной и аналитической базы, способствующей формированию единых подходов к анализу, оценке и интерпретации макроекономических параметров, характеризующих данный процесс. Установлены противоречия в процессе использования современной методики мониторинга создания новых рабочих мест в Украине. По результатам исследования определено практически полное несоответствие целей и задач украинской методики относительно её сути и содержания. Зарубежная методика использует различные подходы и имеет гораздо более широкий инструментарий. Сделан вывод, что существующая в настоящее время система статистической отчетности не позволяет проводить оценку интенсивности создания и ликвидации рабочих мест в промышленности, что является недопустимым при формировании обновленной инновационно-инвестиционной и социально-экономической политики Украины.

Ключевые слова: методика, процесс создания рабочих мест, высокопроизводительные рабочие места, добавленная стоимость, мониторинг, производительность труда, сравнительный анализ, заработная плата.

Формул: 7. **Библ.:** 8.

Кожем'якіна Світлана Миколаївна – доктор економічних наук, доцент, завідувачка кафедрою теоретичною та прикладною економікою, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України (вул. Нововокзальна, 17, Київ, 03038, Україна)

E-mail: svekoz2017@ukr.net

Мазуров Сергій Анатолійович – аспірант, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України (вул. Нововокзальна, 17, Київ, 03038, Україна)

E-mail: ayreon85@ukr.net

Kozhemyakina S. M., Mazurov S. A. The Methodical Approaches to the Calculation of Jobs Created in the Economy: a Comparative Analysis

The article is aimed at studying the existing national and foreign methods to monitor the creation of jobs in the economy, identifying their main functions, advantages and disadvantages in order to substantiate a new research and information base that would facilitate formation of common approaches to analysis, evaluation, and interpretation of the macroeconomic parameters that characterize this process. Contradictions in the process of using modern methods to monitor the creation of new jobs in Ukraine have been identified. The study determined that the objectives and tasks of the Ukrainian methodology on their essence and substance were almost completely inconsistent. The foreign methods use different approaches and have a much wider instrumentarium. It has been concluded that the currently available statistical reporting system does not permit an assessment of the intensity of creation and closure of jobs in the industry, which is unacceptable in the form of the updated innovation-investment and socio-economic policy of Ukraine.

Keywords: methods, process of jobs creation, high-performance jobs, value added, monitoring, productivity, comparative analysis, wages.

Formulae: 7. **Bibl.:** 8.

Kozhemyakina Svetlana M. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Theoretical and Applied Economics, Training Institute of State Employment Service of Ukraine (17 Novovokzalna Str., Kyiv, 03038, Ukraine)

E-mail: svekoz2017@ukr.net

Mazurov Sergey A. – Postgraduate Student, Training Institute of State Employment Service of Ukraine (17 Novovokzalna Str., Kyiv, 03038, Ukraine)

E-mail: ayreon85@ukr.net

Створення нових робочих місць з високою продуктивністю праці в промисловості – важлива складова економічного та промислового розвитку України. На жаль, останнім часом процесам створення нових робочих місць не приділялася належна

увага, про що свідчить відсутність цього показника у вітчизняній статистиці та системі показників соціально-економічного розвитку та, відповідно, у державних програмних документах. Це стримує регулювання структурних перетворень у промисловості, ускладнює процеси

прогнозування та вироблення економічної та промислової політики для забезпечення сталого економічного зростання в середньостроковій перспективі. Саме тому вкрай важливо забезпечити імплементацію в практику державного регулювання методичних положень, інструментів та важелів, котрі сприятимуть створенню нових робочих місць з метою виходу на більш якісний рівень економічного зростання України.

У роботах вітчизняних науковців і фахівців: О. Грішнєвої, О. Килінської, А. Колота, І. Петрової, В. Петюха, В. Савченко, Н. Анішиної, В. Близнюк, Л. Лісогор, Д. Верби, Г. Кулікова та інших закладаються основи збалансованого відтворення кількості робочих місць, обсягів основних засобів і чисельності працівників, досліджується вплив інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств на масштаби сфери докладання праці. В. Бевз, І. Бондар, Л. Ткаченко займалися питаннями вдосконалення інструментів державного регулювання зайнятості та створення нових робочих місць в рамках відродження балансових розрахунків трудових ресурсів тощо.

Проте питання методичного забезпечення розрахунку кількості нових робочих місць в економіці України залишаються актуальними. Також відсутня на макрорівні методика аналізу процесів створення робочих місць, яка надала б уявлення про характер створюваних робочих місць, у тому числі високопродуктивних. Це зумовлює необхідність досліджень існуючих методичних підходів щодо обліку кількості створених нових робочих місць як основи для прийняття управлінських рішень. Не менш важливим є вивчення міжнародного досвіду розробки методик розрахунку робочих місць.

Постановою № 512 від 12 квітня 2006 р. Кабінет Міністрів затвердив методика моніторингу створення робочих місць. Методика передбачала облік числа створених і ліквідованих робочих місць в розрізі адміністративно-територіальних одиниць і за видами економічної діяльності. Загальна кількість створених робочих місць визначається з урахуванням кількості робочих місць, створених юридичними особами, фізичними особами – підприємцями, а також створених самозайнятими особами – платниками податку на доходи фізичних осіб.

Згідно з методикою чисельність прийнятих на роботу на створені нові робочі місця у звітному періоді в юридичних осіб обчислюється в розрізі розмірів заробітної плати на створеному новому робочому місці за формулою:

$$Ч_{np}^{100} = Ч_{np}^{3П < \min} + Ч_{np}^{3П = \min} + Ч_{np}^{3П \text{ від } 1 \text{ до } 3 \text{ min}} + Ч_{np}^{3П \geq 3 \text{ min}}, \quad (1)$$

де $Ч_{np}$ – чисельність працевлаштованих осіб юридичною особою дорівнює сумі таких показників:

$Ч_{np}^{3П < \min}$ – чисельність прийнятих на роботу на створені нові робочі місця, заробітна плата яких менше мінімальної заробітної плати;

$Ч_{np}^{3П = \min}$ – чисельність прийнятих на роботу на створені нові робочі місця, заробітна плата яких дорівнює мінімальної заробітній платі;

$Ч_{np}^{3П \text{ від } 1 \text{ до } 3 \text{ min}}$ – чисельність прийнятих на роботу на створені нові робочі місця, заробітна плата яких більше однієї та менше трьох мінімальних заробітних плат;

$Ч_{np}^{3П \geq 3 \text{ min}}$ – чисельність прийнятих на роботу на створені нові робочі місця, заробітна плата яких більше або дорівнює трьом мінімальним заробітним платам.

Як видно з алгоритму розрахунку прийнятих на роботу на створені нові робочі місця, критерієм виступає мінімальна заробітна плата, що перевищує значення критерію високопродуктивного робочого місця за високою заробітною платою. Виходячи з міжнародного досвіду значення критерію високопродуктивного робочого місця за заробітною платою встановлюється на підставі визначення середнього класу, наданого ще у 2007 р. спеціалістами Всесвітнього банку в доповіді «Глобальні економічні перспективи 2007» (домогосподарство знаходиться в середньому класі при доході на одного зайнятого у розмірі 8–34 тис. дол. США на рік у цінах 2000 р. за ПКС). В українських реаліях це відповідає середньомісячному доходу у 2014 р. 5,3–23,3 тис. грн на одного зайнятого. Таким чином, дана методика закладає основи визначення нових робочих місць як низькопродуктивних і з низькою заробітною платою.

Крім цього, дана методика показує чисельність осіб, працевлаштованих юридичною особою, не пояснюючи, як саме методика розрахунку працевлаштованих пов'язана безпосередньо з процесом створення нових робочих місць. Також неясність існує щодо третього члена формули, а саме: чому він містить дані «від 1 до 3 мінімальних заробітних плат»? Чим обґрунтовується даний інтервал?

Пропонується спрощена формула, яка надає ті ж самі дані з уточненням показників:

$$Ч_{np}^{100} = Ч_{np}^{3П = \min} + Ч_{np}^{Інші}, \quad (2)$$

де $Ч_{np}^{3П = \min}$ – чисельність прийнятих на роботу на створені нові робочі місця, заробітна плата яких менше або дорівнює мінімальній заробітній платі;

$Ч_{np}^{Інші}$ – всі інші прийняті на роботу на створені нові робочі місця, заробітна плата яких більше мінімальної.

Чисельність працевлаштованих на роботу на створені нові робочі місця у звітному періоді у фізичних осіб розраховується за формулою:

$$Ч_{np}^{FO} = Ч_{np}^{ТДФО} + К_{np}^{ФОП} + К_{np}^{CO}, \quad (3)$$

де $Ч_{np}^{ТДФО}$ – чисельність найманих працівників, з якими фізичними особами укладено трудові договори на нові робочі місця у звітному періоді;

$К_{np}^{ФОП}$ – кількість зареєстрованих у звітному періоді фізичних осіб – підприємців;

$К_{np}^{CO}$ – кількість осіб, які забезпечують себе роботою самостійно – займаються незалежною професійною діяльністю та взяті на облік в органах доходів і зборів у звітному періоді.

Як і у випадку моніторингу створення нових робочих місць у юридичних осіб, перший показник вищевказаної формули відображає дані щодо працевлаштованих працівників, з якими укладено трудові договори на нові

робочі місця, але не відображає безпосередньо процес створення нових робочих місць, їх види.

Другий показник формули методики щодо створення нових робочих місць фізичними особами підприємцями в цілому не в змозі відобразити об'єктивні дані, оскільки фізичні особи, які отримали одноразову виплату для організації підприємницької діяльності (згідно з Наказом Мінсоцполітики № 613 від 15.06.2015 р. «Про затвердження Порядку надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності» [1]), ніким не реєструються. Це перш за все стосується недоліків існуючого механізму реєстрації осіб в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Слід відмітити особливу поведінку осіб, які реєструють себе як фізичну особу – підприємця, а після цього припиняють свою діяльність, витрачаючи кошти одноразової допомоги на особисте споживання. Мова йде, можливо, про незначну кількість осіб, але це стосується процесу створення нових робочих місць, особливо, якщо вони створюються в промисловості.

Слід відмітити, що на законодавчому рівні даний процес отримання та подальшого використання вищезгаданої допомоги жодним чином не регульований та не впорядкований, не здійснюється контроль за цільовим використанням коштів фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття після їх отримання безробітним для впровадження у свою підприємницьку діяльність.

Особливо ця проблема важлива на тлі зменшення з кінця грудня 2016 р. кількості зареєстрованих приватних підприємців на 128 402 особи у зв'язку з податковими змінами в роботі фізичних осіб – підприємців. Про це свідчать дані сервісу моніторингу реєстраційних даних українських компаній OpenDataBot. Масове закриття ФОП здійснюється в кожній області України. Найбільше в Київській (17 176 осіб), Харківській (12 390 осіб) та Дніпропетровській (11 196 осіб) областях [2].

На сьогоднішній день Державна служба зайнятості позбавлена ряду основних контролюючих функцій для визначення сформованих робочих місць, до яких належать:

- ✦ Закон від 28.12.2014 р. № 77-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці» згідно з яким були внесені зміни в Кодекс Законів про Працю України. Так, було виключено ст. 24-1, згідно з якою «У разі укладення трудового договору між працівником і фізичною особою фізична особа повинна була у тижневий термін з моменту фактичного допущення працівника до роботи зареєструвати укладений у письмовій формі трудовий договір у державній службі зайнятості за місцем свого проживання»;
- ✦ Наказ Міністерства соціальної політики № 123 від 18.03.2013 р. «Про визнання деяких наказів

такими, що втратили чинність» [3]. Згідно з даним наказом втратив чинність наказ Міністерства соціальної політики України від 14 липня 2011 р. № 279 «Про затвердження форми звітності № 5-ПН «Звіт про прийнятих працівників» та інструкції щодо її заповнення». Форма звіту існує, проте терміни не врегульовані, що вносить дезорганізацію в статистику спостереження, відповідно, і в інформаційну базу створення робочих місць.

Раніше ці дві функції формували статистичні відомості по укладених трудових відносинах і прийнятих на роботу працівниках, але уповноважені органи Державної служби зайнятості перестали акумулювати статистичні дані зазначеного характеру. На сьогоднішній день уповноважені органи Державної служби зайнятості України формують звіти в межах своєї компетенції за показниками кількості виплаченої допомоги по безробіттю одноразово для здійснення підприємницької діяльності (що є притриманим до розуміння «створення нового робочого місця») та компенсації сплати Єдиного соціального внеску за працевлаштованого на нове робоче місце безробітного.

Проблемним є моніторинг осіб, які забезпечують себе роботою самостійно, займаються незалежною професійною діяльністю, а саме: науковою, літературною, артистичною, художньою, освітньою або викладацькою, а також медичною, юридичною практикою, у тому числі адвокатською, нотаріальною діяльністю, або особи, які провадять релігійну (місіонерську) діяльність, іншу подібну діяльність та отримують дохід безпосередньо від цієї діяльності, за умови, що такі особи не є найманими працівниками чи підприємцями [4].

Недоліком методики є те, що в ній не враховано визначення чисельності звільнених працівників або ліквідованих робочих місць, оскільки важливим є показник сальдо створення робочих місць або їх приріст.

Існуюча в даний час система статистичної звітності в Україні не дозволяє проводити оцінку інтенсивності створення та ліквідації робочих місць у промисловості. Дані, які отримують служба Державної статистики України, її територіальні органи, інші органи влади, не відображають на регулярній основі показники високопродуктивних робочих місць. Наявні оцінки інтенсивності створення та ліквідації робочих місць переважно засновані на окремих вибіркових обстеженнях підприємств і носять разовий характер.

Варто відмітити, що російська методика розрахунку показника «Приріст високопродуктивних робочих місць (ВІПРМ), у відсотках до попереднього року» практично повністю відповідає поставленим цілям та завданням і, на відміну від української, використовує набагато різноманітніші інструментарії.

У ній відслідковуються відомості про чисельність, заробітну плату і рух працівників по великих і середніх організаціях, а також по малих підприємствах, мікропідприємствах та по індивідуальних підприємцях. Загальна кількість високопродуктивних робочих місць (ВІПРМ) визначається за формулою [5, с. 9]:

$$Z = Z_1 + Z_2 + Z_3 + Z_4 + Z_5, \quad (4)$$

де Z_1 – кількість ВПРМ у великих і середніх організаціях виробничих видів економічної діяльності;

Z_2 – кількість ВПРМ у великих і середніх організаціях невиробничих видів економічної діяльності;

Z_3 – кількість ВПРМ в організаціях, що належать до малих;

Z_4 – кількість ВПРМ у мікропідприємствах;

Z_5 – кількість ВПРМ у сфері індивідуальної підприємницької діяльності.

На першому етапі по кожному малому підприємству і мікропідприємству, включеному у вибірку сукупність, визначається середньомісячна заробітна плата працівників в організації (підприємстві) за таким алгоритмом:

$$ZP = \frac{F}{Z \cdot 12}, \quad (5)$$

де ZP – середньомісячна заробітна плата працівників у розрахунку на 1 заміщене робоче місце на малому або мікропідприємстві;

F – річний фонд нарахованої заробітної плати малого або мікропідприємства;

Z – кількість заміщених робочих місць на малому або мікропідприємстві.

З вибіркової сукупності відбираються підприємства з високопродуктивними робочими місцями, тобто підприємства, у яких середньомісячна заробітна плата працівників у розрахунку на 1 заміщене робоче місце (ZP) дорівнює або більше встановленого порогового значення.

На другому етапі визначається кількість високопродуктивних робочих місць на малих і мікропідприємствах, скоригована з урахуванням ваги підприємства у вибірці по формулі:

$$Z_{i3} = \sum_{j3=1}^n (Z_{j3} \cdot W_{j3}), \quad (6)$$

де Z_{i3} – кількість високопродуктивних робочих місць на малих підприємствах;

Z_{j3} – кількість заміщених робочих місць на j -му малому підприємстві;

W_{j3} – вага j -го малого підприємства у вибірці;

n – кількість малих підприємств з високопродуктивними робочими місцями;

$$Z_{i4} = \sum_{j4=1}^n (Z_{j4} \cdot W_{j4}), \quad (7)$$

де Z_{i4} – кількість високопродуктивних робочих місць на мікропідприємствах;

Z_{j4} – кількість заміщених робочих місць на j -му мікропідприємстві;

W_{j4} – вага j -го мікропідприємства у вибірці;

n – кількість мікропідприємств з високопродуктивними робочими місцями.

Як видно з наведених фрагментів методики, у ній враховуються створені робочі місця з високою продуктивністю праці в різних групах підприємств, до яких належать малі та середні підприємства, які є «хребтом» розвинених економік. Наприклад, в ЄС МСП становлять 99% усіх підприємств та забезпечують 65 млн людей робочими місцями (наприклад, у німець-

ких МСП працює 68,3% усіх працівників цієї країни, які підлягають під соціальне страхування). Від них також виходить основний імпульс в ринковій економіці у зв'язку зі своїми інноваційними прагненнями.

На федеральному рівні також була розроблена і затверджена «Тимчасова методика розрахунку показника «Приріст високопродуктивних робочих місць, у відсотках до попереднього року». Показники, що дозволяють ідентифікувати ВПРМ, розраховуються в ній залежно від сектора економіки та основного виду діяльності. До високопродуктивних робочих місць належать всі зайняті робочі місця підприємств (організацій), в яких додана вартість у розрахунку на одне робоче місце перевищує встановлений за показником критерій «додана вартість у розрахунку на одне заміщене робоче місце». Величина критерію встановлюється виходячи із середнього рівня валового внутрішнього продукту в розрахунку на одне заміщене робоче місце по шести найбільших економіках світу (за винятком Росії), вимірним з використанням паритету купівельної спроможності [5].

Втім, у публікаціях ця методика теж піддається критиці. По-перше, відсутнє наукове обґрунтування використання принципово різних підходів для оцінки ВПРМ у секторах послуг і виробництва. По-друге, сумніви викликає вибір як оцінки ВПРМ критерію доданої вартості у виробничому секторі та відсутність репрезентативної фактичної інформації про діяльність російських підприємств для його об'єктивної макроекономічної оцінки [6].

Як зазначається в дослідженнях Є. Є. Кокоуліної [6], у даній методиці наявні практично ті ж самі проблемні питання, що і в українській:

- ✦ відсутність наукового обґрунтування вибору основного методичного підходу при отриманні конкретних розрахунків;
- ✦ необ'єктивність даних, які беруться до уваги під час формування деяких показників.

Але попри недоліки, російська методика об'єктивно формує методологічні засади розрахунків високопродуктивних робочих місць. У протилежність їй методика створення нових робочих місць в Україні розроблена з рядом невідповідностей цілям і завданням.

Ми згодні, що основні перепони на шляху створення високопродуктивних робочих місць полягали в тому, що на вищому державному рівні не було сформульовано головної мети реформування економіки, якою є структурна перебудова. Натомість робочі місця створювалися в технологічно відсталих галузях, а не в тих, що здатні дати максимальний конкурентний ефект, наприклад у промисловості. З огляду на наближення демографічної кризи, яка почне відчуватися вже після 2020 р., і катастрофічне старіння населення України, нові робочі місця повинні вирішити завдання матеріального забезпечення не лише працюючих, а й зростаючої кількості пенсіонерів, співвідношення яких до того часу буде 1,5 до 1 (зараз – 3 до 1). Тобто, нові робочі місця повинні забезпечувати вищу, ніж сьогодні, продуктивність праці та достатні надходження до бюджету пенсійної системи [7].

Програми структурного вдосконалення промисловості можливо певною мірою розглядати саме як створення робочих місць у високо-техно-логічних сферах і згортання робочих місць у сферах з низькою доданою вартістю. Саме створення нових робочих місць у високотехнологічних сферах промисловості є запорукою розвитку економіки [8].

ВИСНОВКИ

Як показує дослідження, вітчизняна методика моніторингу створення нових робочих місць потребує вдосконалення в частині відображення різних груп підприємств, а також урахування критерію (валова додана вартість, заробітна плата) віднесення робочих місць до високопродуктивних. У світі моніторинг створення та ліквідації робочих місць є одним з важливих інструментів, що характеризують ділову активність, широко використовується органами державного регулювання і бізнесу. Впровадження моніторингу створення та ліквідації робочих місць дозволить додатково обґрунтувати інвестиційну привабливість окремих територій України для вітчизняних і зарубіжних інвесторів. Показник сальдо створення високопродуктивних робочих місць слід включити в систему показників соціально-економічного розвитку і розміщувати їх на сайті Державної служби статистики України. Це дозволить сформувати вихідну частину постійно діючого інформаційно-аналітичного апарату управління процесом створення нових робочих місць, що сприятиме створенню і підтримці в актуальному стані спеціалізованої бази даних відповідних показників для подальшого аналізу і вироблення складових економічної державної політики. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ Міністерства соціальної політики «Про затвердження Порядку надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності» від 15.06.2015 р. № 613. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0821-15>
2. В Україні закрилися 128 тисяч ФОП. URL: <http://asn.in.ua/ua/news/news/80635-v-ukraine-zakrylis-128-tysjach-flp--infografika.html>
3. Наказ Міністерства соціальної політики «Про визнання деяких наказів такими, що втратили чинність» від 18.03.2013 р. № 123. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0566-13>
4. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>
5. О методике расчета показателя прироста высокопроизводительных рабочих мест. *Аналитический вестник*. 2014. № 28. 53 с.
6. **Кокоулина Е. Е.** Как оценивают высокопроизводительные рабочие места в современной России. *Проблемы учета и финансов*. 2013. № 3. С. 56–59.
7. **Пищуліна О. М., Коваль О. П., Кочемировська О. О.** Системні вади ринку праці та пріоритети його реформування: аналіт. доп. Київ: НІСД, 2010. С. 46–49.
8. **Кожем'якіна С. М.** Продуктивність праці на макрорівні: визначення, аналіз та прогнозування: монографія. Київ: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2012. 374 с.

REFERENCES

- Kokoulina, Ye. Ye. "Kak otsenivayut vysokoproizvoditelnyye rabochiye mesta v sovremennoy Rossii" [How high-performance jobs are evaluated in modern Russia]. *Problemy ucheta i finansov*, no. 3 (2013): 56-59.
- Kozhemiakina, S. M. *Produktivnost pratsi na makrorivni: vyznachennia, analiz ta prohnozuvannia* [Labor productivity at the macro level: definition, analysis and forecasting]. Kyiv: TOV «NVP «Interservis», 2012.
- [Legal Act of Ukraine] (2013). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0566-13>
- [Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>
- [Legal Act of Ukraine] (2015). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0821-15>
- "O metodike rascheta pokazatelya prirosta vysokoproizvoditelnykh rabochikh mest" [On the methodology for calculating the growth rate of high-performance jobs]. *Analiticheskiy vestnik*, no. 28 (2014).
- Pyshchulina, O. M., Koval, O. P., and Kochemyrovska, O. O. *Systemni vady rynku pratsi ta pryorityety yoho reformuvannia* [Systemic labor market deficiencies and priorities for its reform]. Kyiv: NISD, 2010.
- "V Ukraini zakrylysia 128 tysiach FOP" [128 thousand FOPs closed in Ukraine]. <http://asn.in.ua/ua/news/news/80635-v-ukraine-zakrylis-128-tysjach-flp--infografika.html>